

"Təsdiq edirəm"
Tədris məsələləri üzrə prorektor
vəzifəsini icra edən
 dos.Z.I.Məmmədov
"12" sentyabr 2025-ci il.

Fənn sillabusu

İxtisas: 050103-Xarici dil (ingilis dili) müəllimliyi

Fakültə: Filologiya və ibtidai təhsil

Kafedra: Xarici dillər

1.Fənn haqqında məlumat:

Fənnin adı: Xarici dilin kommunikativ fonetikasi (Fənn proqramına Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirinin 07 avqust 2018-ci il tarixli F/537 nömrəli əmri ilə nəşr hüququ verilmişdir).

Kodu: İF-B07

Tədris ili: I A/B (2025-2026)

Semestr: I

Tədris yükü: Cəmi: 210 saat. Auditoriyadan kənar 135 saat. Auditoriya saati - 75 saat seminar məşğələ.

Tədris forması: əyani

Tədris dili: Azərbaycan

AKTS üzrə kredit: 7

Auditoriya N:

Saat:

2. Müəllim haqqında məlumat:

Adı,soyadı,dərəcəsi: Heydərov Rəfail Kəlbəli oğlu, b/m

Kafedranın ünvanı: Lənkəran ş., Ə.Məmmədov küç.40.

Məsləhət saati: Çərşənbə : 12:00 -13:00

E-mail ünvanı heyderovrafael@gmail.com

3 Təvsiyə olunan dərsliklər və dərs vəsaitləri:

1. S. Babayev, M. Qarayeva "İngilis dilinin fonetikasi"
2. Oxford Learner's Dictionary
3. Ann Baker "Sheep or Ship"
4. A. Arakin "Практический курс английского языка"

4. Prerekvizitlər: Fənnin tədrisi üçün öncədən heç bir fənnin tədrisi vacib deyil.

5. Korekvizitlər: Bu fənnin tədrisi ilə eyni vaxta başqa fənlərin tədris olunmasına zərurət yoxdur.

6. Fənnin təsviri və məqsədi: Bu fənnin tədrisi nəticəsində məzun xarici dilin tələffüz normaları, qaydaları ilə tanış olur. Xarici dilin kommunikativ fonetikasi fənni onlarda səlis, düzgün tələffüz bacarıq vərdişləri formalaşdırır. Xarici dildə effektiv ünsiyyət prosesini təmin edən, dinləyib anlamaq və ünsiyyətə qoşulmaq vərdişləri yaradır. Kurs kommunikativ yanaşma və tələbəyönümlü metodlar əsasında tədris edilir və qiymətləndirilir. Sillabus Xarici dillər kafedrası nəzdində ixtisas qrupları üzrə tədris planı çərçivəsində işlənmişdir. Tədris planına uyğun olaraq bu kurs bakalavr tələbələri üçün müstəqil fənn kimi tədris olunur. Kursun tədrisi tədris ilinin I semestrində 75 saat məşğələ nəzərdə tutulur. Bu fənnin tədrisi, eyni zamanda, praktik kursun məqsədini, əsas bölmələrini və metodik istiqamətini özündə əks etdirir.

Xarici dilin kommunikativ fonetikasi fənni bir tədris ili tədris olunur. Birinci ilin sonunadək aşağıdakı məqsədlərə çatmaq nəzərdə tutulur

1. Dilin səs tərkibi ilə, səslərin ayrı-ayrılıqda və nitq axınında artikulyasiya bacarığına yiyələnmək;
2. Müxtəlif fonetik hadisələrin təhlili bacarığı;
3. Nitqin müfəviq intonasiya ilə tələffüz etmək bacarığının inkişafı;
4. Eşidib tələffüz etmə bacarığının inkişafı və sonrakı avtomatizləşdirilməsi;

6. Oxunun fonetik bacarığının təkmilləşdirilməsi;
7. Eşidib anlama bacarığının inkişafı;
8. Düzgün tələffüz etmə bacarığının inkişafı;
9. Dialoji və monoloji nitqin tələffüz etmə bacarığının inkişafı.

7. Davamiyyətə verilən tələblər: Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqda müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmır, onun həmin fənn üzrə akademik borusu qalır.

8. Qiymətləndirmə: Tələbələrə bəzi 100 ballı sistemlə qiymətləndirilir. Bundan 50 balı tələbə semestr ərzində, 50 balı isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində toplanan 50 bala aşağıdakılar aiddir: 30 bal kollokviumların nəticələrinə görə, 20 bal seminar və laboratoriya dərslərində fəaliyyətinə görə.

Qiymətləndirmə zamanı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzər alınır. İmtahan biletinə bir qayda olaraq fənni əhatə edən 5 sual daxil edilir. Hər sual 10 bala qədər qiymətləndirilir.

Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

- 10 bal- tələbə keçirilmiş materialı dərindən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəfli.
- 9 bal-tələbə keçirilmiş materialı tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun mətnini tam açu bilir.
- 8 bal-tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yol verir.
- 7 bal- tələbə keçirilmiş materialı başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırma bilmir.
- 6 bal- tələbənin cavabı, əsasən, düzgündür.
- 5 bal-tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir.
- 4 bal- tələbənin cavabı qismən doğrudur. lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir;
- 3 bal- tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırma bilmir.
- 1-2 bal- tələbənin mövzudan qismən xəbəri var.
- 0 bal- sual cavabı yoxdur.

Tələbənin imtahanda topladığı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə, tələbənin imtahana göstəriciləri semestr ərzində tədris fəaliyyətinin nəticəsində topladığı bala əlavə olunmur.

Semestr nəticəsinə görə keşmə qiymətləndirmə (imtahan və imtahan qədərki ballar əsasında)

Toplanan bal	Qiymət	Hərflə
91-100	əla	(A)
81-90	çox yaxşı	(B)
71-80	yaxşı	(C)
61-70	Kafi	(D)
51-60	qənaətbəxş	(E)
51- baldanaşağı	qeyri-kafi	(F)

9. Davranış qaydalarının pozulması:

Tələbə Universitetin daxili nizam –intizam qaydalarını pozduqda əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir görülməkdir.

10. Təqvim planı: Auditoriya saatı -75 saat

N	Keçirilən dərslərin məzmunu	Seminar	Tarix
1	2	3	5
1.	The Theme: Fonetikanın mövzusu. Fonem anlayışı. Review: Phonetic variants or allophones. Phonetic and phonological mistake To discuss the theme, to do practical exercises Source: (1,2,4)	2	
2	The Theme: Transkripsiya. İngilis dilinin ədəbi tələffüzü Review: Standard and non-standard English. Work on the sounds [ɪ, ɪ:, e, æ] in dialogues. To give information about variants of English Source: (1,3,4)	2	
3	The Theme: İngilis dilinin artikulyasiya əsası. Samitlər və saitlər Review: Differences between consonants and vowels in Azerbaijani and English. To discuss and learn the theme. To learn a poem	2	

	Source:(1,2,4)		
4	The Theme: Dənşiq üzvləri və onların funksiyaları Review: Analysis of the organs of speech. Active and passive organs of speech. Discussion of the theme, to give illustrative examples about the theme Source:(1,2,4)	2	
5	The Theme: Dənşiq səslərinin təsnifatı. Maneənin növləri Review: Consonant and vowel distinction. Complete and incomplete obstruction. Work on the sounds [λ, α:, ɔ, ɔ:] in dialogues Source:(1,3,4)	2	
6	The Theme: Fonetik hadisələr: (Burun partlayışı. Dilyanı partlayış. Partlayış iməsi) Review: To learn the material, to work on exercises, to give examples on all the phenomena Source:(1,2,4)	2	
7	The Theme: İngilis dilində sait səslərin təsnifatı Review: Classification of vowels according to all principles. To give information about differences and similarities of vowels in English and Azerbaijani Source:(1,2,4)	2	
8	The Theme: İngilis dilində samit səslərin təsnifatı Review: Classification of consonants according to I, II principles. To compare consonants in English and Azerbaijani Work on consonants in dialogues Source:(1,3,4)	2	
9	The Theme: İngilis dilində samit səslərin təsnifatı Review: Classification of consonant according to III, IV principles. Discussion of the theme. Work on exercises Source:(1,2,4)	2	
10	The Theme: İngilis dilində dilönü monoftonqlar Review: Articulation differences of English front monophthongs. To learn and discuss the theme. To give additional material on the theme Source:(1,2,4)	2	
11	The Theme: İngilis dilində dilönü monoftonqlar Review: Articulation differences of English front monophthongs. Work on the sounds [e, i, i:, a:, ɔ] in dialogues. Discussion of the theme. Source:(1,3,4)	2	
12	The Theme: İngilis dilində dılarxası monoftonqlar Review: Articulation differences of English back monophthongs. To explain the difference of monophthongs and diphthongs in English. Source:(1,2,4)	2	
13	The Theme: İngilis dilində dılarxası monoftonqlar Review: Articulation differences of English back monophthongs. To discuss the theme. Work on the sounds [a:, u, u:] in dialogues. Source:(1,2,4)	2	
14	The Theme: İngilis dilində dıortası monoftonqlar Review: Articulation differences of English central monophthongs. Discuss the theme. To work on exercises on central monophthongs. Source:(1,3,4)	2	
15	The Theme: İngilis dilində dıftonqlar Review: Discussion of the theme. English front diphthongs. Articulation differences of the English front diphthongs. Work on exercises with diphthongs Source:(1,2,4)	2	
16	The Theme: İngilis dilində dıftonqlar Review: English back diphthongs. Articulation differences of the English back diphthongs. Discussion of the theme. To give examples on the theme. To do exercises on diphthongs Source:(1,2,4)	2	

17	The Theme: Saitlərə aid praktiki tapşırıqlar Review: To work out articulation of all English vowels. Work on an exercise with diphthongs. To give examples on the theme Source: (1,2,3,4)	2	
18	Topic: İngilis dilində kipləşən samit fonemlər (Kipləşən partlayışlılar) Review: Articulation differences of English occlusive-plosives sounds, to do exercises, to give examples, to discuss and learn the theme Source: (1,2,4)	2	
19	The Theme: İngilis dilində kipləşən samit fonemlər (Kipləşən partlayışlılar) Review: Articulation differences of English occlusive-plosive sounds To do exercises, to give examples, discuss the theme. To learn the poem: "Peter Piper". Source: (1,2,4)	2	
20	The Theme: İngilis dilində kipləşən samit fonemlər (Kipləşən sonorlar) Review: Articulation differences of English occlusive-sonorant sounds. Work on the sounds [m, n] in dialogues. To discuss the theme. Source: (1,2,3,4)	2	
21	The Theme: İngilis dilində novlu samit fonemlər Review: Articulation differences of English constrictive phonemes. Discussion of the theme. To do exercises on the theme. Source: (1,2)	2	
22	The Theme: İngilis dilində novlu samit fonemlər (Novlu küylülər) Review: Articulation differences of English constrictive noises. Discussion of the theme. Work on the sounds [f, v, s, z, h] in dialogues. Source: (1,2,3,4)	2	
23	The Theme: İngilis dilində novlu samit fonemlər (Novlu Sonorlar) Review: Articulation of English constrictive sonorants. Discussion of the theme. Work on the sounds [w, r, j, l] in dialogues Source: (1,2,3)	2	
24	The Theme: İngilis dilində kipləşən-novlu samit fonemlər (Affrikatlar) Review: Articulation of English constrictive affricates. Discussion of the theme. To learn the theme. To do exercises with affricates. Source: (1,2,3)	2	
25	The Theme: Fonem əvəzlənmələri. Fonetik fonem əvəzlənmələri. Fonoloji fonem əvəzlənmələri Review: To explain the theme. To discuss the material. To learn the material, to do exercises on the theme Source: (1,2,3)	2	
26	The Theme: Heca Review: To learn the material. Discussion of the material. To give some examples on the theme, practical exercises on syllables, to give additional materials on the theme Source: (1,2,)	2	
27	Theme: İngilis dilində hecanın yaranması və heca bölgüsü Review: To learn the material, to discuss the theme, to find out new words and practise dividing the words into syllables Source: (1,2,4)	2	
28	The Theme: Səs və hecalara aid praktik tapşırıqlar Review: To do different exercises on sounds and syllables. to put different questions, listening and speaking practice Source: (1,4)	2	
29	The Theme: Vurğu. Vurğunun növləri Review: To learn the material, to discuss the material, to find and place the stress in words, to give additional information about types of stress Source: (1,3)	2	
30	The Theme: Bir vurğudan ibarət olan sözlər. Bir əsas və bir ikinci dərəcəli vurğudan ibarət olan sözlər	2	

	Review: To learn the material, to discuss the theme, to find and place the stress in words, to give different and additional material on the theme Source:(1,3)		
31	The Theme: İki əsas vurğudan ibarət olan sözlər. Mürəkkəb isimlərdə vurğu Review: To learn the material, to discuss the theme, to find and place the stress in words, to give additional material on the theme Source:(1,4)	2	
32	The Theme: Assimilyasiya. Samitlərin Assimilyasiyası Review: Phonetic phenomenon of assimilation in English word. Work on the sounds[m,n,ŋ], to discuss, to learn the theme in dialogues. Source:(1,2,4)	2	
33	The Theme: Assimilyasiyanın istiqaməti Review: Regressive, progressive and reciprocal assimilations. To discuss and learn the material. To give additional information and material on the theme. Source:(1,2,3)	2	
34	The Theme: Assimilyasiyanın dərəcələri Review: Complete, incomplete and intermediate assimilations. Discussion of the material. To learn the material. Work on exercises on the theme Source:(1,2,3)	2	
35	The Theme: Bitmiş, bitməmiş və nitq axınında sözlərin qovuşduğu yerdə baş verən uyuşma Review: Assimilation as a historical process. Work on sounds[l,r] in dialogues. Different materials on the theme Resource:(1,2,3)	2	
36	The Theme: Məcburi və təsadüfi assimilyasiyalar Review: Analysis of other types of assimilation. To explain and discuss the material. To do exercises on the theme. Source:(1,2,3)	2	
37	The Theme: Assimilyasiya üçün əlverişli şəraitlər Review: General review on the phenomenon of assimilation in English and Azerbaijanian words. To explain, to discuss and to learn the material. To take favorable conditions into consideration Source:(1,2,3)	2	
38	Topic: Keçilənlərin təkrarı Review: General review of the previous materials. To check the comprehension of the learned material Source:(1,2,3,4)	1	

11. Fənn üzrə tələblər, tapşırıqlar:

- Təlim nəticəsində tələbələrin əldə etməli olduqları təsəvvür, vərdiş və bacarıqları:
- İnformasiya mənbəyi ilə işin bacarıq və vərdişi
- Əsas amilin təhlili və ayıra bilməsi; müqayisə, ümumləşdirmə və sistemləşdirmə; konkretləşdirmə, sübut və rəddetmə, ziddiyyətləri görmə bacarığı
- Təfəkkür bacarıq və vərdişlərin formalaşdırılması
- Öyrənən tanış olur:
- İngilis dili inkişafının aktual istiqamət və ənənələri
- İngilis dilinin ünsiyyət prosesində yeri, rolu və mövqeyi
- Dillərin qarşılıqlı təsiri və birgə inkişafı

12. Fənn üzrə təlimin nəticələri:

Xarici dilin hərf və səs sistemlərinin spesifikasiyası ilə tanış olur və mənimsəyir;

- Sait və samit səslər arasında fərqləri öyrənir;
- Danışqı üzvlərinin funksiyalarını öyrənir. Fəal və qeyri-fəal danışqı üzvlərini fərqləndirir;
- Fonetik hadisələri öyrənir və onları tətbiq edir;
- Monoftonq, diftonq, triftonqları öyrənir və onların düzgün işlədilməsinə nail olur;
- Hecanın yaranması və heca bölgüsünü öyrənir;

- Vurğu və vurğunun növlərini hərtərəfli öyrənir və onların düzgün işlədilməsinə nail olur.

13. Tələbələrin fənn haqqında fikrinin öyrənilməsi:

14. Kollokvium sualları:

I Kollokvium sualları:

1. Fonetikanın mövzusu.
2. Fonem anlayışı.
3. Transkripsiya.
4. İngilis dilinin ədəbi tələffüzü
5. İngilis dilinin artikulyasiya əsası.
6. Samitlər və saitlər
7. Danışıq üzvləri və onların funksiyaları
8. Danışıq səslərinin təsnifi. Maneənin növləri
9. Fonetik hadisələr: (Burun partlayışı. Dilyanı partlayış. Partlayışın itməsi)
10. İngilis dilində sait səslərin təsnifatı
11. İngilis dilində samit səslərin təsnifatı
12. İngilis dilində dilönü monofonqlar
13. İngilis dilində dilarxası monofonqlar
14. İngilis dilortası monofonqlar
15. İngilis dilində difonqlar

II Kollokvium sualları:

1. İngilis dilində kipləşən samit fonemlər (Kipləşən partlayışlılar)
2. İngilis dilində kipləşən samit fonemlər (Kipləşən sonorlar)
3. İngilis dilində novlu samit fonemlər
4. İngilis dilində novlu samit fonemlər (Novlu küylülər)
5. İngilis dilində novlu samit fonemlər (Novlu Sonorlar)
6. İngilis dilində kipləşən-novlu samit fonemlər (Affrikatlar)
7. Fonem əvəzlənmələri.
8. Fonetik fonem əvəzlənmələri.
9. Fonoloji fonem əvəzlənmələri
10. Heca
11. İngilis dilində hecanın yaranması və heca bölgüsü
12. Vurğu.
13. Vurğunun növləri
14. Bir vurğudan ibarət olan sözlər. Bir əsas və bir ikinci dərəcəli vurğudan ibarət olan sözlər
15. İki əsas vurğudan ibarət olan sözlər. Mürəkkəb isimlərdə vurğu

15. İmtahan sualları:

1. Fonetikanın mövzusu. Fonem anlayışı
2. Transkripsiya. İngilis dilinin ədəbi tələffüzü
3. Danışıq üzvləri və onların funksiyaları
4. İngilis dilinin artikulyasiya əsası. Samitlər
5. İngilis dilinin artikulyasiya əsası. Saitlər
6. İngilis dilində samit fonemlərinin təsnifatı
7. İngilis dilində sait fonemlərinin təsnifatı
8. Danışıq səslərinin təsnifatı. Maneənin növləri
9. İngilis dilində novlu samit fonemlərinin artikulyasiyası. (Novlu-küylülər) [s,z,ʃ,ʒ,h]
10. İngilis dilində kipləşən-novlu samit fonemlər (Affrikatlar)
11. İngilis dilində dilönü monofonqların artikulyasiyası [ɪ,i:]
12. İngilis dilində novlu samit fonemlərinin artikulyasiyası (Novlu sonorlar).
13. İngilis dilində dilönü monofonqların artikulyasiyası [e,æ]
14. İngilis dilində kipləşən samit fonemlərinin artikulyasiyası (Kipləşən partlayışlılar) [p,b,t, d]
15. İngilis dilində kipləşən samit fonemlərinin artikulyasiyası [k,g]
16. İngilis dilində dilortası monofonqların artikulyasiyası
17. İngilis dilində dilarxası monofonqların artikulyasiyası [ʌ,a:,ə,ɔ:]

18. İngilis dilində kipləşən samit fonemlərinin artikulyasiyası (Kipləşən sonorlar)
19. İngilis dilində arxa sıra monofonqlar [u,ʊ:]
20. İngilis dilində novlu samit fonemlər (Novlu küylülər) [f,v,θ,ð]
21. İngilis dilində dilönü monofonqlar [i,æ]
22. İngilis dilində dilönü monofonqlar [ɪ,e].
23. İngilis dilində kipləşən sonorların artikulyasiyası
24. İngilis dilində dilortası monofonqlar
25. İngilis dilində diftonqlar [ɪə,eɪ]
26. İngilis dilində diftonqlar [aɪ,eɪ]
27. İngilis dilində diftonqlar [oʊ,ʊə]
28. İngilis dilində diftonqlar [oɪ,aʊ]
29. İngilis dilində diftonqlar [eə,aɪ]
30. İngilis dilində diftonqlar [aʊ,ɔɪ]
31. Fonem əvəzlənmələri
32. Fonetik fonem əvəzlənmələri
33. Fonoloji fonem əvəzlənmələri
34. Vurğu. Vurğunun növləri
35. Bir vurğudan ibarət olan sözlər
36. Bir birinci dərəcəli və bir ikinci dərəcəli vurğudan ibarət olan sözlər
37. İki birinci dərəcəli vurğudan ibarət olan sözlər
38. Mürəkkəb sözlərdə vurğu
39. Fonetik hadisələr (Burun partlayışı. Dilyanı partlayış. Partlayışın itməsi)
40. Assimilyasiya üçün əlverişli şəraitlər
41. Assimilyasiyanın istiqaməti
42. Assimilyasiyanın dərəcələri
43. Assimilyasiya. Samitlərin assimilyasiyası
44. Bitmiş, bitməmiş və nitq axınında sözlərin qovuşduğu yerdə baş verən uyuşma
45. Məcburi və təsadüfi assimilyasiya

16. Bilet forması

1. Vurğu
2. Assimilyasiya
3. Fonem əvəzlənmələri
4. İngilis dilində sait fonemlərinin təsnifatı
5. Mətni transkripsiyada yazın